

כשגיננו, אדריכלות נוף וחינוך נפגשים

חלק ב'

כתב יאיר קמייסקי*

א פירמידה וקומפוסטר

א ערוגה מושכת פרפרים

א התלמידים לומדים בסביבה חוץ כיתתית - ונהנים

א חצר בית ספר דקל - אשקלון לפני תחילת העבודות

לאחר ההחלטה העקרונית על תכנון מחודש של חצרות בתי ספר יסודיים והפיכתן לגנים המכילים מרחבי למידה חוץ-כיתתיים, עוברים לשלבים המעשיים: למידת הצרכים, תכנון והכנת תכנית מפורטת ולבסוף הביצוע

את אותם "שבילי עזים" שבאמצעותם נעים הילדים בחצר, לזהות את מוקדי העניין שלהם וגם לראות את הפינות המיוחדות שהתלמידים משתמשים בהם. למפות את פינות הצל אך גם את פינות השמש שבהן ניתן לגדל ירקות. להבין את כיווני הרוח ולדעת איפה ומי הם השכנים של בית הספר. לזהות את כיווני זרימת מי הנגר ביום חורפי, את הצמחיה הקיימת שניתן לשפר ולשלב בתכנון, אך גם לזהות פינות היכולות לאפשר צמיחת צמחי בר. זו גם ההזדמנות לבחון את קירות המבנים, היכולים לשמש תשתית לגינון ורטיקאלי וכן למפות את כל מה שכבר קיים בחצר. לאחר שסיימו את שלב הלמידה אנו יכולים לגשת לשלב התכנון.

שלב שני - תכנון

שלב זה כולל מספר מפגשים עם צוות בית הספר שבו מיוצגים נציגי הצוות החינוכי, תלמידים ונציגי ההורים. בתפיסה זו אנו רואים בהם את הלקוח שמזמין את עבודתנו ולא כפי שהתרגלנו לראות

כולם עובדים בהקמת הגינה: הורים, ילדים ומורים

לאחר גמר התכנון העקרוני והסכמת כל השותפים לתהליך, מומלץ להציג את התכנית בפורום נרחב, תוך מתן דגש על התהליך כולו. משלב זה ניתן כבר לתכנן בתכנון מפורט את האזורים השונים וזאת בהתחשב בתקציב הקיים. במקרה של תקציב לא מספק, חשוב לקבל החלטה של מדרוג ההקמה ולהכין תכנון מפורט רק לאזורים שיבוצעו בשלב זה.

שלב רביעי - הביצוע

עקרונות הביצוע הם לא פחות חשובים מתהליך התכנון כולו. יש חשיבות עצומה שמירב תהליך ההקמה יהיה בשילוב קהילת התלמידים, המורים וההורים, ככל שניתן. שילוב המעשי, ממש ברמה הפיזית, יוצר תהליך של תחושת בעלות ואחריות על המרחב אצל השותפים ומפחית משמעותית נזקי ונדליזם. מניסיון שהצטבר אצלנו אנו ממליצים שתשתיות כמו שבילים, מערכות מים וכל דבר אחר המצריך מיומנות ייחודית או שימוש בציוד מכני, יעשה באמצעות אנשי מקצוע. מירב ההיבטים האחרים של הקמה, כמו שתילה, הרכבת מתקנים וכיוצא בזה ניתן לעשות תוך שילוב קהילת בית הספר.

בטור הבא נתמקד בפתרונות יישומיים בחצרות בתי ספר.

* יאיר קמייסקי, מנהל תוכניות חינוך, קהילה וסביבה בג'וינט אשלים, yairk@jdc.org